

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

חינוך שוויון ואי שוויון - 34450

תאריך עדכון אחרון 07-07-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: חינוך

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 1

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): מירב נקר סדי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: merav.nakarsadi@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ה 12-13

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

למערכת החינוך יחסים מורכבים עם המושגים "שוויון" ו"אי שוויון" והיא נתפסת בעת ובעונה אחת ככלי ליצירת שוויון וגם כמנגנון יוצר ומשעתק אי שוויון. בקורס נדון ביחסים המורכבים הללו ביחס למערכת החינוך בישראל.

מטרות הקורס:

הקורס יחולק לשלשה חלקים: בחלק הראשון של הקורס נכיר את הגישות התאורטיות והמושגים העיקריים המאפיינים את הדיון על הקשר בין שוויון לחינוך. בחלק השני נעמיק אל תוך המנגנונים השונים והאופנים השונים בהם מתרחשים, הלכה למעשה, קשרים בין שוויון וחינוך. בכלל זה נדון בקשרים המורכבים בין משפחות, מדיניות, תכני לימוד ומאפיינים של אנשי מקצוע לבין אי שוויון בהישגים חינוכיים. בחלק השלישי של הקורס נעבור מהדיון במצוי לדיון באפשרי: נכיר פרויקטים חינוכיים אלטרנטיביים ונפגוש את הויכוחים התיאורטיים המאפיינים את הניסיונות העכשוויים להתמודד עם האתגר השוויוני של מערכת החינוך.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

תלמידים יכירו את השדה התאורטי והאמפירי העוסק בחינוך ואי שוויון
תלמידים יגבשו לעצמם דיעת באשר לנושאים היקריים הקשורים לקשר בין חינוך ואי שוויון.

דרישות נוכחות (%) :

80%

שיטת ההוראה בקורס: לפני כל שיעור יתבקשו התלמידים לקרוא פריט קריאה אחד (ע"פ בחירת המרצה, מסומנים בכוכבית ברשימת הקריאה) ולהגיש דו"ח קריאה קצר. השיעורים יפתחו בדיונים קצרים (עשר דקות) בקבוצות קטנות על פרטי הקריאה הללו. המשך השיעור יתנהל כהרצאה פרונטלית.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. שוויון וחינוך משמעויות תיאורטיות
2. בין משפחות והשגים
3. בין מדיניות לאי שוויון
4. בין תכנים לאי שוויון
5. בין פרופסיה לאי שוויון
6. בין המצוי לאפשרי

חומר חובה לקריאה:

*הרן, ק' (1990). מגבלות החינוך הבית ספרי ואפשרויותיו. הוצאת אקדמון (פרק 4: בתי ספר ושוויין הזדמנויות).

- *Bowles, S. (1977). *Unequal Education and the Reproduction of the Social Division of Labor*. In Karabel & A. H Halsey (Eds) *Power and Ideology in Education*. (pp. 137-152). Oxford University Press.
- Collins, R. (2000) *Functional and Conflict Theories of Education Stratification*. In R. Arum and Bettie (Eds). *The Structure of Schooling*. (ch. 10). Mountain View, CA: Mayfield Publishing.
- Kao, G. & Thompson J.S. (2003). *Racial and Ethnic Stratification in Educational Achievement and Attainment*. *Annual Review of Sociology*, 29: 417-472.
- Shavit, Y. & Blossfeld H. P. (1993). *Persistent Inequality: Changing Educational Attainment in Thirteen Countries*. (pp. 1-23). Boulder, Colorado: Westview Press.
- Sorensen A. B. & Morgan S.L. (2000). *School Effects: Theoretical and Methodological Issues*. In M. T Hallinan (ed) *Handbook of the Sociology of Education*. (pp. 137-160). New York: Kluwer Academic/Plenum.
- *Bernstein, B. (1977). *Social Class, Language and Socialization*. In Karabel & A. H Halsey (Eds) *Power and Ideology in Education*. (pp. 473-486). Oxford University Press.
- *כהן, י' (2004). התפתחות הפערים העדתיים בקרב בני הדור השני בישראל. (לבחור עמודים). מכון גולדה מאיר לחקרי עבודה וחברה.
- *יוגב, א' (2000). ריבוד האוניברסיטאות בישראל והשלכותיו על מדיניות החינוך הגבוה. סוציולוגיה ישראלית ב (2).
- *אלחאג' מ. (1996). חינוך בקרב הערבים בישראל: שליטה ושינוי חברתי. (פרקים: 3 ו 5). ירושלים: מאגנס.
- איילון ח' וא' יוגב. (1998). תורה עם דרך ארץ: השקפת העולם החלופית של החינוך הממלכתי-דתי. בתוך חנה איילון (עורכת). *תוכניות לימודים כהבניה חברתית*. (עמ' 33-54). תל אביב: הוצאת רמות—אוניברסיטת תל אביב.
- אלחאג' מ' (1996). חינוך בקרב הערבים בישראל: שליטה ושינוי חברתי. (פרק 6). ירושלים: מאגנס.
- *סבירסקי, ש' (1990). החינוך בישראל: מחוז המסלולים הנפרדים. (פרק 5). חיפה, ברירות.
- טימור צ' (2005). מנהיגות בית ספרית ושילוב תלמידים לקווי למידה. עיונים במנהל ובארגון החינוך, 28, עמ' 143-160.
- מזרחי, נ' (2001). לא רוצים סוציולוגיה, פדגוגיה ללא חברה בישראל. אלפיים 34 (1996).
- *בר שלום, י' (2004). אידאה של תיקון. קו אדום: הוצאת הקיבוץ המאוחד (אחד מהפרקים: בית ספר ביאליק, בית ספר קשת, בית ספר קדמה).

*ג'ירו, ה' (1996). פדגוגיה של גבול ופוליטיקה של מודרניזם/פוסט מודרניזם. בתוך א' גור-זאב (עורך),
חינוך בעידן השיח הפוסט-מודרני. (עמ' 43-64). ירושלים מאגנס ומכללת בית ברל.

חומר לקריאה נוספת:

פסטרנאק, ר' (2002). פרקים בסוציולוגיה של החינוך, כרך ב. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, תל
אביב (עמ' 10-23: שוויון הזדמנויות ומצוינות בחינוך).

שמידע, מ' (1987). בין שוויון למצוינות, אונ' בר-אילן (עמ' 11-30: "חינוך וחברה: זיקת הגומלין
ביניהם").

Collins, R. (2000) *Functional and Conflict Theories of Education Stratification*. In R.
Arum and Bettie (Eds). *The Structure of Schooling*. (ch. 10). Mountain View, CA:
Mayfield Publishing.

Kao, G. & Thompson J.S. (2003). *Racial and Ethnic Stratification in Educational
Achievement and Attainment*. *Annual Review of Sociology*, 29: 417-472.

Shavit, Y. & Blossfeld H. P. (1993). *Persistent Inequality: Changing Educational
Attainment in Thirteen Countries*. (pp. 1-23). Boulder, Colorado: Westview Press.

Sorensen A. B. & Morgan S.L. (2000). *School Effects: Theoretical and
Methodological Issues*. In M. T Hallinan (ed) *Handbook of the Sociology of Education*.
(pp. 137-160). New York: Kluwer Academic/Plenum.

צוקרמן מ. (1977). פרקים בסוציולוגיה של האמנות. (עמ' 122-132). האוניברסיטה המשודרת,
משרד הבטחון.

Burdieu P. (1977). *Cultural Reproduction and Social Reproduction*. In Karabel & A. H
Halsey (Eds) *Power and Ideology in Education*. (pp. 487-511). Oxford University
Press.

Lareau, A. (2000). *Social Class Differences in Family-School Relationships: The
Importance of Cultural Capital*. In R. Arum & I. Beattie (Eds.) *The Structure of
Schooling*. (chapter 26). Mountain View CA: Mayfield Publishing.

Kim D. H. & Schneider B. (2005). *Social Capital in Action: Alignment of Parental
Support in Adolescents' Transition to Postsecondary Education*. *Social Forces* 84 (2):
1181-1206.

יונה, י' (2005). בזכות ההבדל: הפרויקט הרב תרבותי בישראל. (פרק 3: עמ' 55-121). מכון ון ליר:
הקיבוץ המאוחד.

סבירסקי, ש' (1990). החינוך בישראל: מחוז המסלולים הנפרדים. (פרק 3). חיפה, ברירות.

Lucas, S. R. (1999). *Tracking Inequality: Stratification and Mobility in American High
Schools*. (Chs 1 and 8). New York: Teachers and College Press.

Resh N. & Y. Dar. (2011). *The Rise and Fall of School Integration in Israel: Research
and Policy Analysis*. *British Educational Research Journal*, pp. 1-23.

איילון ח' (2000). זכות הבחירה ואי שוויון בחינוך: הבטים חברתיים של הרפורמה במבנה הלימודים
בחטיבה העליונה. בתוך חנה הרצוג (עורכת). חברה במראה. (עמ' 146-125). תל אביב: הוצאת

רמות—אוניברסיטת תל אביב.

דהאן י' וי' יונה. (2005). מרשם להפרטת מערכת החינוך. אנשי חינוך ואקדמיה מגיבים על התכנית הלאומית לחינוך (דברת) הדו"ח הסופי. מרכז אדוה.

גולן ע' ד'. (2004). למה מפלים את התלמידים הערבים בישראל? בתוך גולן עגנון (עורכת). אי שוויון בחינוך. בבל: תל אביב.

Shavit. Y. (1990). Segregation, Tracking, and the Educational Attainment of Minorities: Arabs and Oriental Jews in Israel. *American Sociological Review*, 55: 115-126.

קורן מ' ובורגנה ד'. (2004). תכנית למידה והעצמה לנשים עולות מאתיופיה ומהקווקז. גדיש: ביטאון לחינוך מבוגרים, ט, עמ' 286-294.

Ayalon, H. (1994). Monopplyzing Knowledge? The Ethnic Composition and Curriculum in Israeli High Schools. *Sociology of Education* 67: 264-278.

Gamoran, A. (2002). Curriculum. in D. L. Levinson, P. W. Cookson Jr. & Alan R. Sadovnik (Eds.) *Education and Sociology: An Encyclopedia* pp. 125-131. New York: RoutledgeFalmer

סלימאן, ר' (2004). על זהותם הלאומית והאזרחית של הפלסטינים אזרחי ישראל. בתוך גולן עגנון (עורכת). אי שוויון בחינוך. בבל: תל אביב.

פינסון ה' (2001). תוכנית לימודים אחידה לכולם? מבט ביקורתי על תוכנית באזרחות לבתי ספר תיכוניים. אלפיים 34 (966).
אבירם, ר' (1998) חינוך ושוויון בדמוקרטיה פוסט-מודרנית. מגמות, ל"ט (3): 216 - 242.

גובר, נ' (1998). הרהורים ביקורתיים על הפדגוגיה הביקורתית. אצל גור זאב חינוך בעידן השיח הפוסטמודרניסטי. (עמ' 121-142). מאגנס.

שקולניקוב, ש' (2008). אוטונומיה וחינוך הומניסטי: תשובה לאילן גור זאב. אצל שיינברג, ש' (עורכת) אוטונומיה וחינוך: הבטים ביקורתיים. עמ' 267-280. רסלינג.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 80 %

הרצאה 0 %

השתתפות 0 %

הגשת עבודה 0 %

הגשת תרגילים 20 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:
לא רלוונטי